

Skupinová diskuse s rodiči dětí na víceletých gymnáziích, Praha

Číslo: 1

Místo: Praha

Účastníci: matky dětí + otec dítěte

Děti: studenti a studentky pražských víceletých gymnáziích na konci tercie osmiletých gymnázií / prim šestiletých gymnázií (školní rok 2006/7)

Počet účastníků: 6

Moderátoři: M. Bernardová, J. Šafr

Jméno	Věk	Vzdělání	Vzdělání partnera (ky)	Počet dětí / pohlaví / věk	Zaměstnání	Zaměstnání partnera (ky)	Typ rodiny
Petr	36	VŠ	SOŠ	2/D-D/14-3	Vedoucí, řídicí pracovník	Rodičovská dovolená	Úplná
Dana	47	VŠ	VŠ	2/S-S/18-14	Vyšší odborný zaměstnanec	Podnikatel se 3 a více zaměstnanci	Úplná
Eva	49	VŠ	VŠ	2/D-D/14-11	Vyšší odborný zaměstnanec	Vedoucí, řídicí pracovník	Úplná s příb.
Hana	44	VŠ		4/D-D-D-D/22-14-12-12	Invalidní důchod		Neúplná
Gita	44	Gymnázium	Vyučení	2/S-D/17-14	Nižší odborný zaměstnanec	Nižší odborný zaměstnanec	Neúplná
Zora	43	SOŠ	SOŠ	2/D-S/16-14	Vedoucí, řídicí pracovník	Nižší odborný zaměstnanec	Úplná

Petr

Petr je hudebním manažerem, jeho žena byla na rodičovské dovolené s mladší dcerou. Čtrnáctiletá dcera studuje na česko-španělském gymnáziu. Baví jí jazyky, chodila na pražskou jazykovou ZŠ se španělskou sekcí. Rodiče jí chtějí směřovat do jazyků i nadále, protože ty jsou podle nich základem do života, a to i kdyby nešla na VŠ. VG znamená odložení rozhodování o škole o šest let, až jí bude 19, dostane solidní základy v cizích jazycích. Může se dokonce rozhodnout i o tom, jestli bude dál studovat nebo ne.

Dcera ve volném čase hraje na zobcovou flétnu, i vážnou hudbu v kvartetu, měla závěrečný koncert, teď má zájmů trochu méně. Hraní jí baví, ale vážnou hudbu jinak neposlouchá, nejeví o ní zájem, i když to na ní otec „zkoušel když byla menší“. Beethovena nebo Mozarta by si nepustila, a nešla by ani na koncert nebo operu.

Víc komunikuje s matkou než s otcem, občas něco špitají a když má nějaký problém ve škole, nějaký průšvih, nebo potřebuje pomoci s něčím ve škole, tak jde za tátou.

Na prvním místě jsou pro ní nyní kamarádky a kamarádi, vztahy, ať už přes internet - chat, nebo chodit ven po škole. Je v pubertě, honí kamarády, známosti, chatují, chodí do kina sama se svými kamarády, ne s rodiči. Na druhém místě je čtení, kouká na filmy na DVD, v TV (seriály Ulice a Ordinance), až potom kultura - hraní na flétnu, a úplně na posledním místě je u ní sport. O školu nyní nejeví moc zájem, má nepořádek ve věcech, otec to svádí na věk a pubertu. Jako trest doma používají snížení kapesného nebo omezení televize.

Dana

Dana, učitelka 1. stupně ZŠ, svého mladšího syna představuje jako štíra, nedělnítko se šťastnou povahou, společenského. Mezi jeho hlavní zájmy patří Dračí doupě (fantasy hra na hrdiny), vodácký oddíl a skupina, ve které si vyrábí zbraně, kostýmy a poté sehrávají bitvy. Jeho život je hlavně o partě a kamarádství. Tyto party jsou poměrně aktivní, „neflákají“ se.

Oba synové Dany chodili do ZŠ, která má jen první stupeň, takže po páté třídě museli řešit kam dál. V testech děti vycházely jako studijní typy, takže bylo nasnadě, že šly na osmileté gymnázium.

Matka je někdy vytáhne do divadla. Naposledy s ní byli na představení, které Dana viděla nejdříve sama v klubu mladých diváků. Protože v dané hře teklo krve proudem a střílelo se,

hned si řekla, že to je akorát představení pro děti. Synům se tak líbilo, že s ní šli dokonce dvakrát, takže ona to viděla celkem třikrát. Syny vzala také na Muzejní noc (šli „s kecama, ale šli“), navštívili Rychlé šípy, Hrdličkovo muzeum antropologie a Muzeum hudby.

Do kina a na koncerty chodí syn jen s kamarády, kteří jsou pro něj v současnosti na prvním místě. Dále ho zajímají počítače a koncerty, ale vůbec nečte. Dana by kamarády nechala na prvním místě, ale přidala by knihy a víc „radosti z rodinných akcí“, chtěla by aby členové rodiny měli „společný prožitek“. Když byli synové malí, tak se zúčastňovali, teď už jsou ve věku, kdy se odpoutávají, takže s rodinou tráví už jen jeden víkend za měsíc.

Podle Dany mladší syn v pubertě zatím není. Na rozdíl od staršího bratra s ním zatím nejsou žádné problémy. Starší bratr má konflikty s otcem, při kterých se Dana musí přiklonit na stranu manžela, i když třeba zrovna v dané situaci souhlasí se synem. Mladší syn „vymetá čajovny“, Dana neví, co si pod tím má představit. Od syna se snaží zjistit, zda nekouří. U vodní dýmky si není jistá tím, zda to má považovat za „zkousnutelný nebo ne“.

Eva

Eva je učitelkou počítačů na druhém stupni základní školy, ráda jezdí na kole a chodí po horách. Starší dcera, která studuje jazykové gymnázium, je „celkově šikovná a v pohodě“. Hrozně jí baví matematika, kterou považuje za nejlehčí předmět. Oba rodiče jsou technicky zaměřeni, takže podle Evy „geny zapracovaly“.

Dcera od mateřské školy chodila do jazykového studia, což jí na ZŠ vybuodovalo náskok před ostatními dětmi, který znamenal podezření učitelky z přílišné pomoci rodičů s úkoly. Když se situace vyjasnila, práce dcery byla ukazována jako příkladná. Nyní navštěvuje jazykové gymnázium a má stále výborné výsledky. Rodiče se s dcerami neučí nebo zcela minimálně, spíše formou kladení otázek rodičům. Eva nemá pocit, že by se měla vměšovat.

Rodiče by měli v dětem podnítit dostatek zájmů, aby se nenudily a z nedostatku nápadů jak trávit volný čas, „naplnit svůj život“ děti nemusely hledat náhražky jako jsou drogy, alkohol, špatná parta. Koníčky a volnočasové aktivity podle Evy přináší uspokojení, zdravé sebevědomí, radost z úspěchů i nějaký vklad do budoucna, pro budoucí profesi. „čím víc toho člověk umí a čím víc si rozšiřuje okruh svých znalostí, tak to je vždycky dobře, si myslím.“ Dcera hraje na zobcovou flétnu, měla absolventský

koncert, a také velice hezky kreslí. Chodívala dokonce na tři výtvarné kroužky, ale protože je gymnázium náročnější, zůstal jí už jen jeden. Stejně jako sestra dříve chodívala na balet. Má ráda zvířata a má zájem o práci s nimi, včetně tance se psy. Takže má představu o studiu veterinářství nebo psychologie zvířat. Doma se jí po 2 letech cílevědomého snažení podařilo usmlouvat, že dostane pejska. Eva to komentuje tak, že z toho sice má hrůzu, ale obdivuje, že je dcera tolik cílevědomá, studuje odbornou literaturu, chodí po výstavách a podobně.

Eva s manželem už za svobodna rádi chodili do divadel, což jim zůstalo dosud. Dcery byly brány do divadel od útlého dětství. Nyní si dcery samy kulturu i vyžadují. Celá rodina pravidelně navštěvuje různé kulturní akce – zejména divadlo, ale i kino. Rodina má odpolední předplatné do Stavovského divadla. Dcera do divadla nechodí pouze s rodiči, ale i s Klubem mladého diváka od školy.

Dcera má ze zálib ve volném čase na prvním místě knížky, matka jí za to už spíš nadává, protože je schopná do půlnoci číst a ráno brzy vstává, což v jejím věku není ideální. Matka jí už neradí s výběrem knih. V posledních dvou letech je to hlavně literatura o psech, pak úplně všechno možný. Dcera má nového, o dva roky staršího, kamaráda, který jí přinesl knížku o psychologii, což se Evě zdá i na něj brzo. Ze sportu chodí akorát s Evou do fitness centra.

Při jakýchkoli problémech se snaží Eva nebo manžel s dcerou o tom promluvit, vysvětlit jí to. Příkazy a zákazy podle ní nic neřeší, nepatří mezi jejich výchovné metody a zatím s dcerami neměli žádný vážnější problém. Rodina by měla hlavně vychovat „dobré lidi“, tedy takové, kteří se nemusí stydět za své chování a jednání, neubližují druhým, ani sobě. Dodržují pravidla naší společnosti. O srdečních záležitostech mluví spíše s matkou než s otcem. Děti jsou dnes mnohem samostatnější než byla v jejich věku generace jejich rodičů, mají i větší sebevědomí a rozhled.

Dobré vzdělání je podle Evy „ten základ pro další úspěch“, je to vedle dobrých rodinných vztahů „z mého pohledu, to nejlepší, co můžu dětem dát“. S dětmi o jejich (i profesní) budoucnosti hovoří, diskutují, nabízejí možnosti, příklady, ovšem ne je do něčeho nutit, přemlouvat. Moderátorka: „Takže trošičku manipulovat?“ - Eva: „Určitě, tak to je i naše povinnost, že jo, přece.“

Hana

Hana je v současnosti v invalidním důchodu. Dříve pracovala v Akademii věd jako fyziolog. Baví ji sport, country hudba, auto.

Dcera je ve třídě oblíbená, je talentovaná na sporty, fandí fotbalu, chodí na zápasy na Spartu. Baví ji převážně fotbal, v menší míře i hokej. Na prvním stupni se s ní Hana učila, protože byla dcera zablokovaná kvůli učitelce, dokonce nechtěla chodit do školy. Gymnázium bylo částečně východiskem, Hana dceru na gymnázium směřovala. Ze začátku se jí snažila naučit vysokoškolský způsob učení, nyní se s ní neučí vůbec. V učení je dcera nyní průměrná, momentálně se neučí, protože to není v módě. Probíhá jakási pubertální vlna, podle které ti, co mají jedničky jsou šprti. Přesto Hana vidí jak u své dcery, tak u jejích spolužáků, že je vzdělávání baví. Jsou to děti, u kterých se to dalo přepokládat, opravdu chtějí studovat, i když nemají nejlepší známky.

Hana si při „mateřské“ dodělávala pedagogické minimum, aby mohla svůj obor učit na druhém stupni základní a střední škole. Při studiu řešili také otázku, zda jsou VG správná. Řada kolegů byla naprosto proti VG, ale Hana je obhazuje. Gymnázium kam chodí dcera zná, protože tam sama studovala. Domnívá se, že rodič, kterému o dítě jde „rozhodně pozná, jestli má úplnýho blba, nebo dítě, který by tak trochu to studium zajímalo, jo. Rozhodně bych necpala na víceletý gymnázium dítě, který třeba má opravdu nadřené samý jedničky ... to člověk pozná, že prostě to studijní typ nebude.“

Hana s dětmi chodila pravidelně do divadel na dětská představení, dvakrát ji vzala na koncert vážné hudby, ale přes předpoklady z rodiny (babička klavíristka) neuspěli. Nyní už chodí radši s kamarádkami do divadla, do kina (čím krvavější, tím lepší) a hlavně na koncerty moderní hudby.

Hana by uvítala, kdyby něco dělala intenzivně a zabývala se tím celoročně. Také kdyby četla, protože vůbec nečte (dvě dcery čtou, a dvě dcery nečtou). Počítač nevyužívá jen na zábavu, ale ve všech možných oblastech. Matce nevadí, protože kreativní práce na počítači pro ní představuje budoucnost. Matka by ale uvítala více sportu a kultury ve volném čase dcery.

Gita

Gita je rozvedená středoškolačka se dvěma dětmi, pracuje jako nižší odborný zaměstnanec v jednom z výzkumných ústavů a se svými dětmi bydlí na sídlišti. S bydlením na sídlišti má Gita špatné zkušenosti. Syn se dostal do sídlištní party tvořené zčásti spolužáky, zčásti i staršími chlapci, která dělala problémy jak ve škole, tak mimo školu. Menší sídliště s jednou školou je podle ní horší než větší, kde je víc škol. Mladší dcera dojíždí do gymnázia docela daleko a kamarády ze sídliště už ani nemá.

Celá rodina se věnuje sportu. Mladší dcera se snaží vyrovnat staršímu synovi ve sportu. Ve sportu je on fyzicky zdatnější, ale ona ho dohání, snaží se. Ve škole je dcera lepší, ale syn nemá tu cílevědomost, aby se jí vyrovnal. Je hodně samotářská, díky sportu a zájmům se dostane do kolektivu, a zvyšuje se jí sebevědomí, když stoupá za ostatními, může se s nimi porovnat.

Dcera má talent na pohybové aktivity, chodí na jazykové gymnázium, i když není vyloženě jazykový typ. Chce si dokázat, že i tam se jí to povede a dodělá to do konce. Víceleté gymnázium si vybírala dcera, rodiče do toho nezasahovali. Chtěla si dokázat, že by se to naučila. Na základní škole zůstala v nejazykové třídě, přestože byla nejchytřejší. Jít na gymnázium znamenalo vymanit se z kolektivu, do kterého nepatřila, protože měla jiné zájmy a byla cílevědomější než ostatní děti.

Na gymnáziu mají hodně učení. Ve škole se jí nelíbí to, že se předměty vyučují izolovaně a děti tak nezískávají všeobecný přehled, dcera mezi oblastmi vědění nevidí propojení, „fakt myslím, že by si to měla trochu odnést z té školy, že to vzájemně propletený, že to souvisí, že ten jeden předmět se prolíná s tím druhým“. Dcera při učení nedokáže dobře rozlišovat priority, zabývá se i nedůležitými věcmi a pak jí nezbyvá čas na důležité. V tom se snaží Gita pomáhat. Počítač potřebuje dcera do školy, dřív i hrála hry, ale dnes na to nemá čas.

Když byly děti malé, chodila rodina do divadel, pak přestala. Gita to chtěla obnovit, protože jí bylo líto, že již nechodí. Snažila se na tuto tradici navázat a navrhla, že jednou za čtvrt roku půjdou do divadla. Začali s muzikálem Tajemství, potom byli ještě dvakrát nebo třikrát a nakonec z časových důvodů od toho upustili.

Volný čas nyní jí nyní téměř výhradně vyplňuje sport, dřív to bývaly i zvířata, četba a počítače (i hry). Ideálně podle Gity by byl mezi počítači, kulturou, někam se šli podívat na památky, za divadlem nebo hudbou.

Úkolem rodičů je, aby dětem „otevřeli dveře“ a nechali do nich dětem nahlédnout. Děti samy si už poté musí zvolit, jestli půjdou dál. Děti by si samy ty dveře neotevřely.

Zora

Zora pracuje jako úřednice ve státní správě. S rodinou bydlí na jednom z pražských sídlišť. Syn je v tercií všeobecného gymnázia, veškerý volný čas mu zabírá hasičský sport, na ostatní aktivity nezbyvá moc času. Obě děti postoupily na mistrovství ČR, celá rodina jim fandí a drží palce. Zora nikdy nechtěla, aby děti dělaly vrcholový sport, ale hlavně jí jde o to, aby se

neflákaly na sídlišti. Proto kývla na nabídku známé-hasičky, která nabídla hasičský kroužek. Před úrazem z kola syn ještě dělal sportovní gymnastiku.

Pro studium VG se syn rozhodl sám, rodiče ho nechtěli zrazovat, drželi mu palce a pak byli rádi, že se na něj dostal. Chodil do sídlištní základní školy, která selektuje děti na jazykové a obyčejné třídy.

Do jazykových tříd se dostanou chytřejší děti, kterým to víc zapaluje a v obyčejných zůstane zbytek. Na škole se vytvořilo negativní hodnocení dětí z „céček“ a „děček“ jako hloupých dětí oproti jazykovým (labelling). Navíc pedagogický sbor je podle Zory na gymnáziu určitě lepší než na této sídlištní základce.

Syn zaměřený na sport, potom počítače, kamarádi, pak dlouho nic, akorát trocha kultury - kino, koncerty. Vážná hudba a divadlo není v oblibě u celé rodiny, takže ani u dětí, synové chodí na své koncerty „šílených skupin“. Společně se syny občas zajdou na výstavu, která musí být něčím zajímavá, například typu „mrtvoly v Lucerně“ (Bodies). Nemohou to být „jen“ obrazy v galeriích, ale třeba výstava fotografií na konkrétní téma.

Matce se nelíbí počítač, protože syn je schopný do půlnoci hrát Counter Strike po internetu, ale zase je pravda, že nemá sebemenší problém s čímkoliv na počítači, tak jako na tuhle stranu se to matce líbí.

Kromě sportu syna hodně baví vše kolem počítačů, což se Zoře příliš nelíbí (hlavně hraní her po internetu do noci). Uznává pozitivní stránku, totiž že nemá problém si poradit s čímkoliv na počítači. Chtěla by, aby alespoň trochu četl, protože vůbec nečte.

Synova puberta se podle Zory projevuje ve vztahu otec-syn. V rodině dorůstá „druhý samec“ a Zořin manžel se s tím nedokáže srovnat, protože ten druhý má život před sebou. Diskutují spolu nevhodným způsobem. Otec má někdy neoprávněné nároky, které si poměrně inteligentní syn nenechá líbit a odmlouvá. Neví kdy má přestat, kdy už není vhodné pokračovat a „jede v podstatě až na krev“.